യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 5✓
(ഉപശമപ്രകരണമ്)/സർഗം 48✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ലുഠിതം/ ശ്വപചാ-ഗാരേ പുനർ/വിസ്മയ-മായയൗ .
ഗാധേർ-മനോ ഹി നായാതി/ തൃപ്തി-മാശ്ചര്യ-ദർശനേ .. 1

തത്രാവ-ലോകയാ-മാസ+ സ്ഥാനാനി സദ-നാനി ച .
കല്പ+ക്ഷോഭ-വിവൃ+ത്താനി ജഗ+ന്തീ/വാമ്/ബുജോദ്-ഭവഃ .. 2

ഉവാച+ സ്വാത്മനൈ/വേദ/മര+ണ്യേ ലുഠിതാ-ലയേ .
ശുഷ്കാ+സ്ഥി/മാലാ-വലിതേ/ പിശാചക ഇവ+ ദ്രുമേ .. 3

ഇമാ+സ്താ മൃത-മാതങ്ഗ/ദന്തമാലാ വൃതൗ കൃതാഃ .
അദ്യാപി സംസ്ഥിതാഃഖ് കല്പം/ പ്രതി-മേരു-ശിഖാ ഇവ .. 4

ഇഹ ത+ദ്വാ-നരീ-മാംസം പക്വവംശാംങ്-കുരൈഃസ് സഹ .
ഭുക്തം പുരാ-സവോ+ന്മത്തൈഃസ് സഹ+ ശ്വപച-ബന്ധുഭിഃ .. 5

ആലിങ്ഗ്യ+ ശ്വപച+ശ്യാമാ/മിഹ കേസരി-ചർമണി .
സുപ്ത-മാപീയ മൈരേയംൻ തിക്തംഞ്ച് ഗജ-മദേന ച .. 6

കൗലേയക-കുടുമ്/ബിന്യഃഫ് പി+ണ്യാക-പല-വർധിതാഃ .
ഇഹ ബദ്ധാ വര+ത്രാഭിർ/മൃതേ-ഭരദ-കാഷ്ഠകേ .. 7

ഇഹ വാരണ-മുക്താനാംൻ ദദാ-സീത്/പിഠര+ത്രയമ് .
പിനദ്ധം മാഹിഷേ-ണോഗ്ര/ചർമണാമ്ബു/ദശോ-ഭിനാ .. 8

സ്ഥലീ+ഷ്വേതാസു താ+സ്വത്ര സഹശ് ശ്വപച-ബാലകൈഃ .
ചിരംവ് വിലു-ഠിതംഞ്ച് ചൂത/പത്ര-പു+ഞ്ജേ പികൈ-രിവ .. 9

അ+ത്ര തദ്/ബാല-നിഃശ്-ശ്വാസ/രണ+ദ്വംശ+പ്രവൃത്ത-വത് .
ഗീതം പീതം ശുനീ-രക്തം/ സാധിതാ ശവ-ഭൂഷിതഃ .. 10

അത്ര സാർധംങ് കുടുമ്/ബേന ജ+ന്യ+ത്രേഷു കുടുമ്/ബിനാ .
നൃത്തംൻ തത്/കൃത-മുന്നാദംങ് കല്ലോലൈർ/ജലധാ-വിവ .. 11

അത്രോഡ്-ഡയന-ലോലാനാംങ് കാക-ഭാസ-പത്ത്രിണാമ് .
ധൃതാനാ-മ+ന്യ-ദാശാർഥംങ് ഗ്രഥിതം വംശ-പഞ്ജരമ് .. 12

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ഏവം-പ്രായാഃസ്/ സ്മരൻ-ഗാധിഃഫ് പ്രാക്തനീഃശ് ശ്വപച-ക്രിയാഃ .
വിസ്മയോത്-കമ്പിത-ശിരാ ധാതു+ശ്ചേഷ്ടാം പരാ-മൃശത് .. 13

ചചാല തസ്മാദ്-ദീർഘേണ ദേശാത്/കാലേന കാര്യവിത് .
ഭൂത-മണ്ഡല-മു+ത്സൃജ്യ+ പ്രാപ ദേശാ+ന്തരംങ്ങ് ക്രമാത് .. 14

സമുൽ-ലങ്ഘ്യ നദീ-ശൈല/മണ്ഡ-ലാരണ്യ-സംൻ തതിമ് .
ആസ-സാദ തുഷാരാ+ദ്രി-രത്നംങ്ങ് കില ജനാസ്/പദമ് .. 15

ത+ത്ര+ പ്രാപ മഹീപാല-നഗരംൻ നഗ-സംൻ-നിഭമ് .
ജഗദ്+ഭ്രമണ ഖിന്നാത്മാ+ സ്വർ/ലോക-മിവ നാരദഃ .. 16

അഥാത്മ/നാനു-ഭൂതാനി ദൃ+ഷ്ടാ+ന്യാ/സേവി-താനി ച .
സ്ഥാനാനി നഗരേ പശ്യൻ/പ+പ്ര+ച്ഛ ജനമാ-ദൃതഃ .. 17

സാധോ+ സ്മരസി കിംചിത്ത്വ/മിഹ+ ശ്വപച-മീശ്വരമ് .
യദി ജാനാസി തത്ത്വം മേ/ വർണ-യാശു യഥാവിധി .. 18

നാഗരാ ഊചുഃ .

അഭൂദി-ഹാഷ്ടൗ/ വർഷാണി+ ശ്വപചോ/ ഭൂമിപോ+ ദ്വിജ .
രാജ+ത്വ/മർപിതംയ് യസ്യ നാമ മങ്ഗല-ഹസ്തിനാ .. 19

അന്തേ ച സംപരി+ജ്ഞാതഃസ് സ+പ്ര/വിഷ്ടോ ഹുതാ-ശനമ് .
അദ്യ+ ദ്വാദശ-വർഷാണി സമതീ-താനി താപസ .. 20

യം യം പൃച്ഛ+ത്യസൗ ഗാധിർ/ജനംഞ്ച് ജാത-കുതൂഹലഃ .
തസ്യ തസ്യ മുഖാ-ദേവ ശൃണോ+ത്യാ+സ്വാ/ദയ+ത്യപി .. 21

അഥാ-പശ്യത്/പുരേ തസ്മിൻ-നൃപം സബല-വാഹനമ് .
ദേവംഞ്ച് ചക്രധരംവ് വിഷ്ണും മന്ദിരാൻ+നിർഗതം ബഹിഃ .. 22

സ ദൃഷ്ട്വാ+ സ്ഥഗിതാ-കാശംഞ്ച് ചല-രേണു-പയോ-ധരൈഃ .
പ്രാ+ക്തനീം രാജതാം സ്മൃത്വാ/ സമു-വാചാതി-വിസ്മയഃ .. 23

ഇമാ+സ്താഃഖ് കീര-കാമിന്യഃഫ് പദ്മ-ഗർഭോ/പമ+ത്വചഃ .
കനക+ദ്രവ-വർണി+ന്യോ ലോല-നീലോത്/പലേ+ക്ഷണാഃ .. 24

ചാമ-രൗഘാ ഇമേ ചന്ദ്ര-കര-സംപിണ്ഡ-പാണ്ഡുരാഃ .
സ്ഥിര-നിർഝര-സംകാശാഃഖ് കാശപുഷ്പ-ചയാ ഇവ .. 25

കാന്താഭി-രവ-ധൂയന്തേ ബാല+വ്യജന-രാജയഃ .
ഇമാസ്താ വന-വല്ലീഭിർ/ദീപ്യമാനാ ഇവർദ്ധയഃ .. 26

ഇമാ+സ്താ മത്ത-മാതങ്ഗ/ഘടാ ഘടിത-ദി+ക്തടാഃ .
സംകല്പ-പാദപാ മേരോ/രിവ-ശൃങ്ഗ-പരമ്പരാഃ .. 27

ഏതേ തേ യമ-വാരീശ/കുബേര+പ്രതിമൗ/ജസഃ .
സാമന്താ വാസവ+സ്യേവ ലോക-പാലാ മഹീ-ഭൃതഃ .. 28

ഇമാ+സ്താഃസ് സർവ-വസ്ത്വോഘാഃസ്/ സർവാഭി-മത-ദാസ്-തതാഃ .
കല്പവൃക്ഷ-ലതാകുഞ്ജ/സുന്ദ+ര്യോ ഗൃഹ-പങ്ക്തയഃ .. 29

ഇദംൻ തത്/കീര-ജനതാ/-രാജ്യം/ പ്രാഗ്/ഭുക്ത-മദ്യ മേ .
ആത്മ-ജന്മാന്തരാ-ചാര ഇവ+ പ്രത്യ+ക്ഷതാംങ്ങ് ഗതമ് .. 30

സത്യം സ്വപ്ന ഇവായം മേ/ ജാഗ്രദ്/ഭൂതഃഫ് പുനഃസ് സ്ഥിതഃ .
ന ജാനേ കിംങ്ങ്-കൃതോ+ത്ഥാനാ മായേയം പ്രവി-ജൃമ്ഭതേ .. 31

അഹോ നു ഖലു ദീർഘേണ/ മനോ-മോഹേന വൽഗതാ .
വൈവശ്യ-മുപനീതോ∫ഹംഞ്ങ് ജാലേ-നേവ ശകു+ന്തകഃ .. 32

ഹാ ധി+ക്കഷ്ടമ-ബുദ്ധം മേ/ മനോ വാസനയാ ഹതമ് .
പശ്യതി+ ഭ്രമ-ജാലാനി വിതതാനി ശിശോരിവ .. 33

ഏഷാ ഹി മായാ മഹതീ തേന മേ ച+ക്ര-ധാരിണാ .
ദർശിതേ-ത്യധുനാ സാധു മയാ+ സ്മൃതമ-ഖണ്ഡിതമ് .. 34

തദി-ദാനീംൻ തഥാ യ+ത്നംങ്ങ് കരിഷ്യേ ഗിരികന്ദരേ .
യഥാ-കുസം/ഭ്രമ+സ്യാസ്യ ജാനേ ജന്മ തഥാ+ സ്ഥിതിമ് .. 35

ഇതി സംചിന്ത്യ നഗരാദ്/ഗാധിസ്/തസ്മാജ്-ജഗാമ ഹ .
കന്ദരം പ്രാപ്യ ശൈല+സ്യ തസ്ഥൗ വി+ശ്രാന്ത-സിംഹവത് .. 36

തത്ര സംവത്സരം സാർധം/ പയ+ശ്ചു-ലു-ക/ഭോജനമ് .
തപ+ശ്ചക്രേ മഹാ-തേജാസ്/തുഷ്ടയേ ശാർങ്ഗ-ധന്വനഃ .. 37

അഥാസ്യ പുണ്ഡരീകാക്ഷഃഫ്/ പയോ-മൂർതി-രുപാ-യയൗ .
പ്രസാദ-മുത്പല+ശ്യാമഃശ് ശരദീവ മഹാഹദഃ .. 38

തമാജ-ഗാമ ശൈലേ+ന്ദ്ര/കന്ദരംൻ ദ്വിജ-മന്ദിരമ് .
പയോധര-വദ+ച്ഛാ+ച്ഛച്-ഛവിർ/വ്യോമ+ന്യഥാ-വസത് .. 39

ശ്രീഭഗവാനുവാച .
ഗാധേ കച്ചി+ത്ത്വയാ ദൃഷ്ടാ/ മായാ മമ ഗരീയസീ .
ദൃഷ്ടംൻ ത്വയാ ജഗജ്-ജാലചേഷ്ടിതംൻ ദൈഷ്ടികാ+ത്മകമ് .. 40

ചിത്താ/ഭിഗത ഏതസ്മിൻ/പ്രാപ്തേ സ+മ്യഗ-നിന്ദിതഃ .
തപോ ഗിരിതടേ കുർവൻ/കിമ+ന്യ/ദഭി-വാഞ്ഛസി .. 41

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ഏവംവ് വദന്ത-മാലോക്യ ഹരിംങ് ഗാധിർ/ദ്വിജോ+ത്തമഃ .
അർചാംങ് കുസുമ-പൂരേണ പാദയോഃഫ് പ+ര്യ-പൂരയത് .. 42

ദ+ത്ത്വാർധ്യംങ് കീർണ-കുസുമഃഫ് പ്രണ+മ്യാശു+ പ്രദ+ക്ഷിണൈഃ .
വിഷ്ണു-മാഹ+ ദ്വിജോ വാക്യ/മമ്ഭോദ-മിവ ചാതകഃ .. 43

ഗാധിരുവാച .

ദേവ യൈഷാ+ ത്വയാ മായാ/ ദർശിതാ്തി-തമോ-മയീ .
മഹീം പ്രാത-രിവാ-ദി+ത്യസ്/താം മേ+ പ്രകടതാംൻ നയ .. 44

ഭ്രമം യം പശ്യതി മനോ വാസനാ-മല-മാലിതമ് .
സ്വപ്ന-വത്സ കഥം ദേവ ജാ+ഗ്ര+ത്യപി ഹി ദൃശ്യതേ .. 45

മുഹൂർത-മുപ-ലബ്ധശ്ച/ ജലാന്തഃസ് സ്വപ്ന-വിഭ്രമഃ .
കഥം പ്രത്യ+ക്ഷതാം പ്രാപ്തോ/ മമാ-മല-പദാസ്പദ .. 46

ദൈർഘ്യാ/ദൈർഘ്യ്യ+സ്യ കാലസ്യ ശരീരസ്യ ഭവാ-ഭവാഃ .
കഥമന്ത+സ്ഥിതാ ന+ സ്യുർ/മദീയൈഃശ് ശ്വപച+ഭ്രമൈഃ .. 47

ശ്രീഭഗവാനുവാച .

ഗാധേ+ സ്വാധി-വിധൂ-തസ്യ+ സ്വരൂ-പ+സ്യൈ/തദാ+ത്മകമ് .
ചേതസോ്ദൃഷ്ട-തത്ത്വസ്യ/ യത്-പശ്യ+ത്യുരു+വിഭ്രമമ് .. 48

ബഹിർന കിംചിദ+പ്യസ്തി ഖാ+ദ്യബ്ധ്യുർ/വീദി-ഗാദികമ് .
ഏത+ത്സ്വ/ചിത്ത ഏവാസ്തി/ പത്ര-പുഞ്ജ-മിവാങ്കുരേ .. 49

ഫലാദി+ സ്ഫാരതാ-മേതി യഥൈവ ബഹിര+ങ്കുരാത് .
ബഹിഃഫ്/ പ്രകടതാംയ് യാതി തഥാ പൃ+(ഥ്വി-ആ)ദി-ചേതസഃ .. 50

സത്യം പൃ+ഥ്വ്യാദി ചിത്ത+സ്ഥംൻ ന ബഹിഷ്ഠംങ് കദാചന .
അങ്കുര+സ്ഥഃഫ്/ പല്ല-വസ്തു/ തസ്മാ+ദ്യസ്മാത്/ഫലശ്രിയഃ .. 51

രൂപാ+ലോക-മനസ്-കാര/ത+ത്താകാല+ക്രിയാത്മകമ് .
കുമ്ഭ/കാരോ ഘടമിവ ചേതോ ഹന്തി കരോതി ച .. 52

ആബാല-മേതത്/പുരുഷൈഃസ് സർവൈ/രേവാനു-ഭൂയതേ .
സ്വപ്ന+ഭ്രമ-മദാ-വേഗ/രാഗ-രോഗാദി-ദൃഷ്ടിഷു .. 53

ചിത്തേ വൃത്താന്ത-ല+ക്ഷാണി സംസ്ഥിതാ+ന്യാത്ത-വാസനേ .
പാദപേ ഫലപുഷ്പാണി മൂലാ+ക്രാന്താ-വനാ-വിവ .. 54

ത്യക്താ-വനേർ-വിടപിനോ/ ഭൂയഃഫ് പത്രാണി നോ യഥാ .
നിർവാസനസ്യ ജീവസ്യ പുനർ/ജന്മാദി നോ തഥാ .. 55

യ+ത്രാ-നന്ത-ജഗ+ജ്ജാലം സംസ്ഥിതംൻ തേന തേജസാ .
ശ്വപചത്വം പ്രകടിതംയ് യദി ത+ദ്വിസ്/മയോ്ഽ+ത്ര കിമ് .. 56

അവ-ബുദ്ധാ+ ശ്വപചതാ+ പ്രതിഭാസ-വശാ+ത്ത്വയാ .
യഥൈവാ/നല്പ-സംരമ്ഭാ വിചി+ത്രാധി-വികാരദാ .. 57

തഥൈവാ-തിഥിരാ-യാതോ ഭുക്തവാൻഥ്.സുപ്ത-വാ+ന്ദ്വിജഃ .
കഥാംങ്ങ് കഥിത-വാംശ്ചേതി ദൃഷ്ടവാ-നസി സംഭ്രമമ് .. 58

തഥൈവോത്ഥായ ഗ+ച്ഛാമി+ പ്രാപ്തോ്ഽഹം ഭൂത-മണ്ഡലമ് .
ഇമേ ഭൂതാ ഇമേ+ ഗ്രാമാ ദൃഷ്ട-വാനസി സംഭ്രമമ് .. 59

തഥൈ-വേദംങ്ങ് കടംഞ്ജ്-ജസ്യ+ പ്രാക്തനംൽ ലുഠിതംങ്ങ് ഗൃഹമ് .
ജനൈ+രുക്തംങ്ങ് കടംഞ്ജ്-ജസ്യ/ ദൃഷ്ട-വാനസി സംഭ്രമമ് .. 60

തഥൈവ കീര-നഗരം പ്രാപ്തോ്ഽ+സ്മി കഥിതംഞ്ജ് ച മേ .
കീരൈഃശ്/ ശ്വപച-രാജ+ത്വംൻ ദൃഷ്ട-വാനസി സ+ഭ്രമമ് .. 61

ഏവം/ സർവംൻ ത്വയാ ദൃഷ്ടം മോഹജാലംൻ ദ്വിജോ+ത്തമ .
യത്-സത്യമിതി ജാനാസി യ+ച്ചാ-സ+ത്യ/മവൈ-ഷി ച .. 62

വാസനാ-വലിതംഞ്ജ് ചേതഃഖ് കിംൻ നാമാന്തർ/നപ+ശ്യതി .
സാധിതംൻ ദൃശ്യതേ+ സ്വപ്നേ വർഷ-സാ+ധ്യം പ്രയോ-ജനമ് .. 63

നാതിഥിർ/ന ച ഭൂതാസ്തേ ന കീരാസ്തേ നതത്/പുരമ് .
സർവ-മേത+ന്മഹാ-ബുദ്ധേ+ വ്യാമോഹാദ്-ദൃഷ്ടവാ-നസി .. 64

ഗ+ച്ഛതാ ഭവതാ ഭൂത/ദേശം പാ+ന്ഥേന ക+ന്ദരേ .
കസ്മിംശ്-ചി+ദ്വി+പ്ര/ വിശ്രാന്തംങ്ങ് കുരങ്ഗേ/ണേവ കാനനേ .. 65

ത+ത്രൈവ+ ശ്രമ-മൂഢത്വാ/ദിദംൻ തദ്/ഭൂത-മണ്ഡലമ് .
ഇദംൻ തച്-ഛ്വപചാ-ഗാര-മിതി ദൃഷ്ടംൻ ന സ+ത്യതഃ .. 66

തഥൈവ കീര-നഗരംൻ ദൃഷ്ട-വാനസി ത+ത്തഥാ .
തദൈവ ചാ+ന്യദാ വാപി മായാർഥം ഹി ഭവാ+ന്ദ്വിജ .. 67

സർവ-ദൈവ സമ+ഗ്രാസു വിഹര+ന്നസി ദൃഷ്ടവാൻ .
ദിക്ഷു+ പ്രോ+ന്മത്തക ഇവ/ വിഭ്രമം മനസാ മുനേ .. 68

തദു+ത്തിഷ്ഠ നിജംങ്ങ് കർമ കുർവംസ്/തിഷ്ഠോപ-ശാന്തധീഃ .
ന+സ്വ-കർമ വിനാ+ ശ്രേയഃഥ്/ പ്രാപ്നു-വന്തീഹ മാനവാഃ .. 69

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

ഇതി നിഗദിത-വാൻഥ്.സ പദ്മ-നാഭോ
ഭുവന-ഗതാ-പസ-വൃന്ദ-പൂജ്യ-മാനഃ .

വിബുധ-മുനി-ഗണൈഃഫ് പവിത്ര-ഹസ്തൈർ-
വൃത ഉദധിൻ നിജ-മാസ്പദംഞ്ജ് ജഗാമ .. 70

ഇത്യാർഷേ+ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോപായേ-ഷൂപ-ശമ+പ്രകരണേ ഗാധി-വൃത്താന്തേ മായാ-മഹത്ത്വ-കഥനംൻ നാമാഷ്ട-ചത്വാരിംശഃസ് സർഗഃ ..48..
ഓം
CHECKED BY GURU P.R.IYER
1.11.2023